

Herr Aage Gysler
Nils Juelsgt. 38 I
O s l o

ER DE KLAR OVER
at vi når langt og får folk i hele landet i tale?
HAR DE NOE PÅ HJERTET
så bruk våre annonsespalter
32 øre pr. mm.
Reservert plass etter avtale.

Løssalgspris 25 øre.

«JEG STEMME DERFOR FOR AT AUD MAGGI ANDERSEN DØMMES TIL DØDEN»,

uttalte h.r.dommer Schjelderup

Et enestående votum i Høyesteretts historie når det gjelder en kvinne

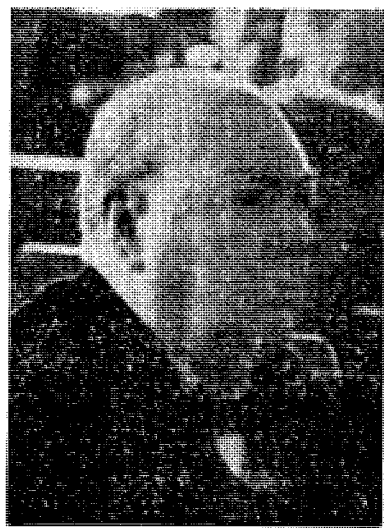
Den 19. JUNI 1946 behandlet den landssvik-høyesterett på 5 dommere en ankesak mot Aud Maggi Andersen som ved Eidsivating lagmannsrett — landssvikretten — den 1. mars 1946 var dømt til døden med 3 mot 2 st. Lagmannsretten innstilte enstemmig den dømte til benådning i det retten anså det unødvendig at dommen ble fullbyrdet.

Hun var en ung, pen pike, uformuende, tidligere ustraffet, født utenfor ekteskap og bortsatt 9 måneder gammel. Hun hadde ikke kjennskap til sin far og hadde ikke hatt noen forbindelse med sin mor. Da krigen kom var hun hushjelp og fortsatte med dette arbeide til hun blir arrestert av tyskerne for å ha hjulpet et par gutter til å finne veien over til Sverige. For dette kom hun på Grini og til Viktoria Terrasse. Tyskerne slapp henne ut etter en tids forløp, men innkalte henne snart på nytt og satte henne til å arbeide for seg for betaling. Dette førte henne i ulykken. Det hele hadde intet med politikk å gjøre, hun deltok ikke i noe politisk parti.

Ethvert uhildet menneske som ikke lever av landssvikjus, må uvilkårlig finne avgjørende formlidende omstendigheter i dette tilfelle. Hennes ulykke var at hun ble arrestert og kom i tyskernes hender. Det er meget mulig at hun etter den tid ikke våget å si nei til de pålegg hun fikk. Det måtte bli en form for tvangsarbeide hos tyskerne. — Men hvordan skal en i dag forsvare at norske menn holder henne i tvangsarbeide?

Det er bevisst at tiltalebeslutningen er uriktig. Hun var anklaget bl. a. for å ha angitt en gruppe sabotører i Oslo, hvorav 16 ble arrestert. For dette er ikke

Churchill brukte stygg munn Måtte be den italienske premierminister om unnskyldning

Det er lenge siden vi har hørt noe om Vestmaktens store mann, mr. Churchill, men han er fremdeles i god form. Forleden kom han i underhuset i klammeri med forsvarsminister Shinwell og i sin hissighet slyngtet han ut «Ti stille. Hold Deres munn. Snak heller med italienerne, det er det eneste De duer til».

Churchills bemerkning hentydet til et intervju, som Shinwell hadde gitt det italienske blad «Corriere della Sera». Dette førte til forargede forespørsler fra italiensk side og Churchill måtte pent be om unnskyldning idet han fremhever, at hans uttalelse var fremkommet i «kampens hete» og ikke var ment som noen fornærmelse av det italienske folk. I et brev til premierminister de Gaspari den 12. april 1951, uttrykte han

Voksende motstand mot Mao Tse Tungs krigspolitikk

Muligheter for et dramatisk kupp i Kina Vil Sovjet sende tropper til Korea?

Privat til 8. Mai (News Service)

Paris.

FØLGE MELDINGER SOM ER INNLØPET fra det indre av China til Hongkong, spores det en voksende motstand mot Mao Tse Tungs krigspolitikk i China, også blant fremtredende kinesiske kommunister. — Motstanden skal ha sterke talsmenn selv innen Mao Tse Tungs regjering, og muligheten for et dramatisk kupp er tilstede. På den annen side forlyder at Mao Tse Tung febrilsk arbeider for å få Sovjet-Samveldet til å sende sine egne tropper inn i den nordlige del av Korea, en utvikling som alle er klar over ville bety innledningen til en utvidelse av K. ea-konflikten.

Eire invitert til å slutte seg

Akademikernes svikt

NÅR VI SER TILBAKE på «rettsoppgjørets» første tid — på folkets utskielser under massesuggesjonens påvirkning — er det trist å tenke på at de som skulle være folkets elite — akademikerne — ikke reiste seg i samlet protest mot den legemlige og åndelige tortur NS-folk var gjenstand for.

De få som gikk mot den kompakte majoritet var unntakelser. Men deres navn vil bli husket når folket igjen begynner å tenke klart — når pressen igjen blir fri.

Akademikernes svikt er så meget mer betenkelig som de burde være bærere av en kultur hvis idealer er toleranse, rettferd og medkjensle — nemlig vår vesterlandske kultur med røtter i gresk-romersk åndsliv og i kristendommen.

Akademikerne spiller også i alle land en betydelig rolle som lærere, prester, jurister og læger.

I det politiske liv i vårt land spiller akademikerne mindre rolle — til de ledende stillinger der går veien gjennom partiarbeide — partisekretærer og forretningsførere rykker fram i ledende stillinger. Av dem er det mindre å vente at de kan frigjøre seg fra partiparolene og massesuggesjonen hos velgerne. Dette forklarer — men ikke unnskylder Nygaardsvoldsregjeringens forfølgelse av landsmenn i 1945.

Verre blir det når professor Keilhau nesten brisker seg av at han er opphavsmannen til de provisoriske anordninger. — Rent ut avskrekkende er det også å lese om (i Martha Steinsviks bok) at norske læger etter frigjøringen ikke ville behandle sårede tyskere. Dette gjorde også et dypt inntrykk på engelske sanitetsfolk. I denne forbindelse må også nevnes de dommere som — stikk imot internasjonal rett og Røde Kors' idealer — dømte norske Røde Kors søstre til straff fordi de ville lindre krigens lidelser på tysk side.

Ja, naturligvis kunne nevnes nær sagt utallige eksempler på juristenes uheldige opptreden i rettssalen under «rettsoppjøret», til stor skade for standens anseelse og rettens verdighet.

Et av de styggeste eksempler på akademikernes svikt er universitetsrektor Lous Mohrs, da han i sin intoleranse ville utestenge NS-studentene fra universitetet. Det måtte en høyesterettsavgjørelse til for å sette den nidkjære rektor på plass.

Det er denne mann som så ofte taler til studentene og i radio om demokrati, frihet og åndelig selvstendighet!

Men straff for den student som hadde en annen politisk innstilling!

De forskjellige akademiske yrkers uvilje mot å ta inn passive NS-medlemmer, er også et trist kapittel.

Ja, det kunne være nesten utallige eksempler å nevne i denne forbindelse. Men det kan være nok.

Akademikernes svikt vil være et mørkt kapittel når etterkrigstidens kulturhistorie skal skrives.

H. B.

Nürnbergbøddelen ble et norsk verk

Hafting forsvant

Ferdinand Schjelderup.

I høyesterett ble Schjelderup stående alene på dødslinjen.

Det er i denne forbindelse serlig grunn til å neke på at dom

I høytsekkede Okkupasjonsbarn stående alene på dødslinjen. Det er i denne forbindelse særlig grunn til å peke på at dommen — livsvarig tvangsarbeide — også er meget omtvistet og tvilsom. Hun er i likhet med ca. hundre tusen andre dømt umenneskelig etter tilbakevirkende og grunnlovstridige anordninger.

En kvart million okkupasjonsbarn i Vest-Tyskland

Fedrene er ikke juridisk ansvarlig for barna

Ingen protest fra de ellers så våkne kvinneorganisasjoner

Okkupasjonsstroppene i Vesttyskland har satt merker etter seg mere enn en huseende. Allierte okkupasjonsoldater i Vesttyskland er fedre til en kvart million okkupasjonsbarn, forteller Frantz Lupert, som er medlem av den bayr-ske landdag.

Det er nå besluttet å innlede forhandlinger med de allierte myndigheter for å få gjort soldatene juridisk ansvarlige for barna. Hittil har disse myndigheter nektet å tillate de tyske myndigheter å forfølge allieret fedre til illegitime barn juridisk.

Man kan fristes til å spørre alle de moralsk forargede kvinner rundt om i verden, om de ikke finner tiden inne til å si de allierte myndigheter et Pauli ord. De har ikke forsømt seg når det gjaldt de bortførte greske barn og de skal ha takk for det, men her er det tale om langt mere vidtrekkende spørsmål, om likefrem katastrofale problemer, og da skulle det være såre naturlig at kvinnene gikk til protest selv om det gjelder deres allierte venner. Er det motet som mangler?

Høye tyske offiserer friggitt i Belgia

Men så har hel'et ikke Belgia en Ulrik O'sen eller Hauge i sin regjering

Slik gjør man det i Belgia: Den tyske militærguvernør i Belgia under den annen verdenskrig, general von Falkenhausen, som nylig ble dømt til 12 års straffarbeide av en belgisk militærdømmestol, er nå friggitt. Samtidig ble også general Reeder, som var sjef for sivilforvaltningen i Belgia under krigen, friggitt. Han var dømt til 12 års straffarbeide. General Bertram, som var guvernør i Liege

svare på norske menn i Nordet henne i tvangsarbeide? Det er bevisst at tiltalebeslutningen er uriktig. Hun var anklaget bl. a. for å ha angitt en gruppe sabotører i Oslo, hvorav 16 ble arrestert. For dette er ikke ført bevis. Tvertimot har 2 vitner avlagt ed på at angiveren var den nå så kjente «politifullmektig Bang», alias Somdalen.

Det er i denne forbindelse avskyelig å se at aktoratet mot Aud Maggi Andersen benyttet nettopp denne Bernt Somdalen som hovedvitne mot henne, sammen med tyskeren Seuffert i Gestapo.

Så vidt meg bekjent er denne sak ikke tatt opp til ny kritisk bedømmelse enda, og Aud Maggi Andersen sitter vel fremdeles på tvangsarbeide.

Hennes sak må tas opp på nytt snarest mulig.

ETTER EN OPPGAVE

av det amerikanske kriminalpolitihar nå det amerikanske kommunistparti 43,217 medlemmer.

Denne gang gjelder det en fattig enslig kvinne som kanskje ingen hjelp har. Gi henne fri!

Det jeg vet om henne har jeg lest i Riksadvokatens Meddelelsesblad for 1946 nr. 20 og i Dagbladet for 14. 12. 1949.

N. V.

Storstilet tysk plan om utvikling av den sydafrikanske industri

Kjente tyske industriforetagender søker ny start i Syd-Afrika

En ny tysk-økonomisk maktposisjon på den sørlige halvkule

Privat til «8. Mai» (News Service).

Johannesburg.

HUNDREVIS AV TYSKERE strømmer fra Vest-Tyskland til Sør-Afrika-Sambandet med den sørafrikanske regjeringens samtykke for å etablere nye foretagender i «de tusen muligheters land». Bak denne tilstrømning ligger en storstilet plan, som er utarbeidet i fellesskap av den nylig løslatte industrimagnat Krupp og den vesttyske

og fikk 10 års straffarbeide, ble løslatt samtidig. De friggivne er reist tilbake til Tyskland. Etter belgisk lov skal dømte tyskere sendes hjem, når de har avtjent en viss tid av straffen.

Her i landet har vi fremdeles 40 tyske «krigsforbrytere», som er samlet på Espeland ved Bergen. De norske «krigsforbrytere» — ialt 170 — befinner seg i leirene på Østlandet. Vi har så god råd her, så det spiller ingen rolle, om det sitter noen snes inne. Det varmer så godt hjerteroten hos dem, som kom hjem fra landflyktighet.

regjering. Man har sett i de siste uker at Adenauer i stadig stigende utstrekning har slått over til en mer «nasjonal» tysk politikk i samsvar med den utvikling som han føler vokser i Tyskland. Et utslag av denne politikk var også at Adenauer lot en representant for det nye vesttyske utenriksdepartement møte Belgias tidligere militærguvernør, general v. Falkenhausen, ved den tysk-belgiske grense og kjørte generalen hjem under æresbevisninger i en skinnende vinrød Mercedes bil.

Den tyske Sør-Afrika-plan tar sikte på å skaffe nye muligheter for det overbefolkede Vest-Tysklands ungdom og erobre økonomiske maktposisjoner på den sørlige halvkule ved å bygge opp tyske industri- og handelsbedrifter i dette område hvor det er altfor få hvite i forhold til innfødte.

De sørafrikanske myndigheter — og da særlig statsminister Malan — er meget interessert i å styrke den hvite befolkning i sitt land og Malan har aldri lagt skjul på sin sympati for Tyskland og sin reserverte holdning overfor England.

Blant dem, som søker ny start i Sydafrika er Henschel lokomotivfabrikker og maskinverksteder, Heinkel flyfabrikker og Auto Union, som skapte den tyske folkevogn. Alle disse har på en eller annen måte forbindelse med Kruppkonsernet og kampanjen begynte allerede for et år siden, da firmaene fikk kontrakt på bygging av lokomotiver for 2 mill. pund. Sydafrika ønsker også å ansette tyske teknikere i sin industri og den sydafrikanske arbeidsminister vil i juni komme til Tyskland for å drøfte dette spørsmål med myndighetene i Bonn. Dette åpner betydningsfulle perspektiver for tyskerne, som både kan og vil arbeide.

Eire invitert til å slutte seg til A-pakten

Irerne vil først ha tilbake Nord-Irland

Vil engelskmennene trekke seg ut av landet?

Privat til «8. Mai» (News Service) Dublin.

MAN REGNER HER MFD at Eire i en forholdsvis nær fremtid kan vente en historisk avgjørelse angående det problem som for irerne overskygger alle andre — nemlig det å få slutt på Irlands deling.

Idag er den nordlige del av Irland en del av England, med engelsk administrasjon og engelske myndigheter. Dette har vært en torn i øyet for irerne helt siden de fikk sin selvstendighet. De krever at hele «den grønne øy» skal være samlet under irsk styre.

Den mangeårige kamp har i de siste uker gitt resultater, som irerne ventet seg meget av. Den irske utenriksminister har vært på besøk i Washington, hvor han har konferert både med president Truman og med utenriksminister Acheson. Den irske utenriksminister sa etter disse konferanser at han var «meget fornøyd».

I mellomtiden har man fått vite i Dublin hva det foregår. USA har invitert Eire til å slutte seg til Atlanterhavspakten, men irerne har svart at de ikke vil gå ut av sin nøytralitet med mindre de kan få noe positivt til gjengjeld, nemlig overtakelse av administrasjonen også over den nordlige del av den grønne øy, — Ulster. Deretter har den amerikanske regjering henvendt seg til London. For første gang har engelskmennene funnet å måtte ta opp behandlingen av problemet. Det tales om at engelskmennene skal trekke seg tilbake fra Nord-Irland, forutsatt at det kan skapes en eller annen «symbolsk» forbindelse mellom den britiske krone og Eire, en forbindelse som ble brutt for noen år siden. Man vet ikke om irerne vil gå med på det. — Men man har inntrykk av at de betrakter dette som et underordnet problem. Det viktigste for dem er å få Ulster under irsk styre, og de har håp om dette nå, takket være USA's hjelp. Når USA arbeider for Eire i dette spørsmål, er det ikke bare fordi USA ønsker å få Eire med i A-pakten, men også fordi den irske innflytelse i amerikansk politikk er meget sterk.

GENERAL MACARTHUR'S

hovedkvarter meddelte den 6. 4. at ytterligere syv japanske krigsforbrytere vil bli løslatt fra Sugamo-fengslet i Tokio den 17. april. Antallet løslatte kommer med disse opp i 229. (Manchester Guardian 7. 4. 51).

Nürnbergbøddelen ble et nervevrak

Gikk stadig i angst for sitt liv

Han søkte å lure Nemesis ved å søke tilflukt på atom-bombeøya Eniwetok

Og møtte sin skjebne i den elektriske stol

John C. Woods undersøker repet før aksjonen.

I «WOLFENBÜTTELER ZEITUNG» leser vi følgende betraktning over et nytt forsøk på å svarte Tyskland:

«Kortslutningen som Nürnbergbøddelen John C. Woods falt som offer for, var ikke et ulykkestilfelle, men en med hensikt foranlediget feilsjalting ved den elektriske stol. Johnny er falt som offer for en hevnaakt, og de skyldige er å finne blant de tyske atomforskere som dels frivillig, dels ufrivillig oppholder seg i Eniwetok. For dem kan det ikke ha vært vanskelig å ordne en slik feilkobling.»

Slik lyder koret fra en rekke amerikanske blad som gjenopptar historien om Nürnbergbøddelens død høsten 1950.

Å ha hengt tilsammen 257 nazister i Tyskland var den berømte rekord som mannen fra Texas pleide å rose seg av. Mindre kjent er det at den 37 årige bøddel allerede under sitt opphold i Tyskland ikke gikk ut uten en tungtbevepnet livvakt. Et anonymt brev som forutsa en voldom død for ham selv, hadde satt slik skrekk i bøddelen at han ikke lenger følte seg sikker for sitt liv. Han forsvant derfor snart fra Tyskland for å overta en jobb i krim. politiet i USA.

Redselen for en hevna fra sine ofres kamerater, synes langsomt å ha utviklet seg til en fikse ide hos mr. Johnny. Snart følte han seg heller

Hafting forsvant

Hvor er han?

Da riksadvokat Aulies høyre hånd Hafting var på sitt høyeste, var han et meget taknemlig intervjuobjekt for Oslo-pressen. Han jekket seg selv opp og glemte at han var mannen i glasshuset.

I et klipp som en av våre lesere har sendt oss, uttalte denne «rettens strenge håndhever» til «Verdens Gang» for et år siden, at det var oppstått et nytt organ for norske landssvikere og at det kalte seg «8. Mai».

Den kriminelle forbryter o.r.-sakerer Hafting, var da han uttalte dette, fungerende riksadvokat. Han kjente dette blad, sa han, da han fikk det tilsendt, men la han til:

«Vi håper at folkeopplysningen er så høy at bladets skrivelser ikke gjør noe inntrykk, og foreløbig har vi ikke funnet det nødvendig å gripe inn. Det avgjørende for om det skal reises offentlig straffesøk i et slikt tilfelle (mot «8. Mai») er jo at offentlige hensyn tilsier det, og det har vi altså hittil ikke ment var tilfelle — —».

Nei, Hafting rakk ikke så langt. Offentlige hensyn tilsa at påtalemyndighetens høyeste representant i Norge ble avslørt som en gemen kriminell forbryter. Og så forsvant han! Hvor, er det ingen som vet.

Med hensyn til folkeopplysningen, så har den vist seg å være så «høy» at «8. Mai»s skrivelser har gjort et slikt inntrykk, at vi idag kan slå fast, at hele rettsoppgjøret blir fordømt av den tenkende del av det norske folk.

ikke sikker i Statene, og han lot seg derfor forflytte til atomeksperimentøya Eniwetok.

Fra Eniwetok kom høsten 1950 nyheten om Johnnys død. En kortslutning var årsaken. Tilfellet John C. Woods ville dermed ha vært ute av verden, hvis ikke undersøkelsen hadde vist at det sannsynligvis ikke dreide seg om en ulykke.

Den elektriske stol var ny. Som foran hver henrettelse hadde Woods bygd den opp, for så forsøksvis å koble til strømmen. Herved slo en gnist over og 25 000 volt gikk gjennom bøddelen selv.

Å gjøre tyske vitenskapsmenn ansvarlig for denne hendelse er så absurd at det ikke trenger noe motlegg. Det er et beklagelig tilbakefall til hatets ideologi.

(Die andere Seite, nr. 10 1951).

Redaktør Forretningsfører
Arvid B. Arntzen Per Kvendbo

Kontor: Fløyveien 25, Kr.sund. — Telef. 1330. — Redaktøren 2918.
Abonnementspris kr. 16,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Spurven i tranedansen

EUROPAS forente stater er et problem som øker i styrke for hver dag. De små rikers splendid isolasjon hører fortiden til. De kunne passe den gang da diligensen var samferdselsmidlet, men i flyets tidsalder med den stigende vareutveksling og det gjensidige avhengighetsforhold i krig som i fred er de nasjonale grenser bare en hindring for utviklingen. Folkene må derfor innstille seg på å se en større del av verden som sin interessesfære, og selv om de hver for seg vil søke å hevde sin nasjonale egenart, må de i det praktiske og politiske liv gå opp i en høyere enhet. Tanken er ikke helt ny, og i dag i A-paktens og det vest-europeiske forbunds dager kan man se de begynnende konturer av det, som forhåpentlig vil komme.

Når vi sier at tanken ikke er ny, behøver vi ikke å gå lenger tilbake enn til Vidkun Quislings dager. Verdenspressen har i de siste måneder beskjeftiget seg med noen dokumenter, som de vestallierte med seierherrens tiltatte rett har gravet fram av tyske arkiver. Blant disse dokumenter er Vidkun Quislings plan av 2. november 1944 om opprettelse av et europeisk forbund, en plan som han overleverte Terboven og som i følge belgiske kilder, hvor dokumentene befinner seg, går ut på opprettelsen av et europeisk forbund av de 18 land oppbygget omkring et germansk samvelde. Følgende stater skulle undertegne den nye Europapakt, som omfatter 12 punkter: Det tyske rike med Böhmen-Mähren og Polen, Norge, Danmark og Sverige, Belgia og Nederland, Italia, Ungarn, Slovakia og Romania, Kroatia, Bulgaria, Grekenland og Albania. I artikkel I proklameres at Hitler som det tyske rikets fører skulle bli Europas forbunds-president. I samme artikkel tales det om en europeisk kongress som unionens styrende myndighet med et presidium bestående av en kongresspresident, en visepresident og en generalsekretær, som skulle velges for et år av gangen. Kongressen skulle bestå av sjefene for medlemstatenes regjeringer og deres stedfortreder. Hvert lands delegasjon skulle bestå av to, høyst syv medlemmer. Finnland, de baltiske stater og Sovjets europeiske stater (Ukraine, Rutenien eller Hvite-Russland og den egentlige sovjetrepublikk) skulle få bli medlemsland, mens de asiatiske deler av Sovjet i form av otte autonome republikker skulle tilsluttes det europeiske felleskap uten dog å innforlives i det.

Dette er i korte trekk etter de belgiske kilder den plan, som forelå så sent som syv måneder før Tysklands ubetingede kapitulasjon. Men det skulle gå andelede. Blinde av medgang stormet de allierte på, møtene i Jalta og Potsdam endte med at Sovjetsamveldet med asiatisk gru trengte seg fram i Midt-Europa for å la jernteppet falle omkring de mange stater, som ville ha blitt hvite menneskers råderom og interessesfære under andre forhold. Hvor statsmannskløkt hadde fått råde. Det er her, at Roosevelts, Trumans og Churchills sviktende evne og mangel på forutseenhet viser seg og skaper uhyggelige perspektiver.

I dag søker man å bote på feilene og forsyndelsene med nye pakter og nye konstallasjoner, hvis primære mål er å skape vern mot den mektige fordums våpenfelle, som truer hele verdens sivilisasjon. Og som så ofte ellers er de som føler seg kaldet til å redde stumpene uenig om midlene og uklare i formuleringen av målene. I selvmot-sigelsenes tegn ruster de på demokratisk vis litt her og litt der og ved skinnsykt å pukke på egeninteressene. Vår egen forsvarsminister forsikrer riktignok at Norge ikke vil avstå baser for fremmede tropper medmindre krisen er et faktum eller trusselen er over-

Da Fridtjof Nansen skulde ties ihjel

Et lite apropos til tilfellet Scharffenberg

Tilfellet vilde at jeg en av da gene i påsken ble sittende og småprate med en gammel presse-mann. Han satt omgitt av aviser og nød med velbehag en noe kofulent sigar.

— Det er rart med idéassosiasjoner, sa han, etpar linjer i en avis kan gi støtet til en hel serie av minner og betraktninger. Her leser jeg i landets tykkeste avis om den beryktede Peron og hans overgrep mot La Prensa. Bladet skriver tilslutt: «President Peron står tilsynelatende som triumfator. Han tror kanskje at han har drept det frie ord, den frie tanke. Mens han virkeligheten har begått en uhyrlig dumhet.» Et eller annet ved disse linjer bragte plutselig en liten episode fra vel 25 år siden fram i min erindring. En vekker dag var en Aftenpost-redaktør av en eller a. gr. blitt mektig fornærmet på Fridtjof Nansen og for å straffe den formastelige besluttet han at Nansens navn fra den dag ikke måtte nevnes i bladets spalter. Nansen skulle ties ihjel, være en «død» mann. Det er utrolig, men sandt. Redaktøren har sikkerlig følt seg som en triumfator, han har kanskje trodd at han kunne knekte det frie ord, den frie tanke. Men i virkeligheten begik han en uhyrlig dumhet. Det store publikum har sikkert glemt ham, mens Fridtjof Nansens navn lyser som en skinnende fakkel for en hel verden og vil fortsette å lyse så lenge der er idealister på denne vår urolige klode.

Den gamle presse-mannen traket langt drag av sigaren og fortsatte:

— I disse dager har jeg inntrykk av at en annen norsk ånds

høvding skal søkes boikottet og ties ihjel, fordi han har tilatt seg å framsette meninger og påstander som «systemet» ikke tolerer, — og som han til og med har hatt den dristighet å bevise riktigheten av! Jeg tenker på overlæge Scharffenberg og den skjebne som er blitt hans siste bok tildel. Boken er forsvunnet og avisene er tause. «Systemet» står tilsynelatende som triumfator. Man tror kanskje det har lyktes å uskadeliggjøre en ubehagelig sannhetsforsker og «likvidere» de resultater han er kommet til. I virkeligheten har man begått en uhyrlig dumhet. Like så litt som det frie ord, den frie tanke lar sannheten seg undertrykke, og like så litt lar det seg gjøre å bedra et helt folk den hele tid. Når alle de små lyse-slukkere forlengst er borte og glemt, vil Scharffenbergs navn og verk leve videre. Han og Nansen er beslektede naturer, — begge idealister som vilde det gode, vilde sannheten.

Men tankene glir videre og fører meg over i en annen kategori av mine medmennesker. Vi har en dikter mellom oss, den største nulevende norske og en av verdens største, den annen og den eneste gjenlevende av det norske firkløver som er hedret med Nobelprisen i de femti år denne pris har bestått, — Knut Hamsun. De andre i firkløvet var Bjørnson, Nansen og Sigrid Undset. «Systemet» har dømt ham for død og maktesløs å være, hans navn og verker er tabu for de «gode». Vi har en gudbenådet komponist mellom oss, den største nulevende norske, hvis verker er kjent og skattet langt utenfor landets grenser — David

Monrad Johansen. Han er også en «død» mann i det nyeste Norge. Hans edle tonekunst må ikke få uroe de «gode» i deres kulturpause, — men deres etterkom mere vil komme til å gjenoppdage den og la seg berike ved den.

Det er forunderlig å tenke på, men vi lever faktisk under et system som mener seg å kunne unnvære geniet! Tja, man har kanskje knekt det, forkjetret det — men drepe det kan man ikke. Når gravsalutten over «systemet» forlengst er dødd hen, vil geniet og dets verk leve videre. — Ja, hvilke tankerekker kan ikke etpar linjer i en avis om denne hersens Peron og hans dumheter utløse! Husker De gamle redaktør Friele i Morgenbladet? A nei, han var nok lenge før Deres tid. Han fikk engang et vink om hvorledes han skulde kunne ramme en politisk motstander dødelig. Man hadde oppdaget at vedkommende bak kullissene førte et høyst umoralsk liv, og denne viten måtte kunne utnyttets. Men Friele ønsket ikke å benytte seg av denslags midler. Desuten — sa han — «antar jeg at kjønnsdriften er temmelig likelig fordelt på de forskjellige politiske partier». Hadde Friele levd idag, vilde han muligens ha sagt: Det er mye som tyder på, at dumheten er noenlunde likelig fordelt mellom peronistene i Buenos Aires og deres demokratiske kolleger i Oslo.

Ja, unge mann, nu er De vel forlengst lei min snakkesalighet. La oss derfor avslutte med en litt hyggeligere variasjon over vårt tema. Vi hadde en stor sangerinne, den største nulevende norske, av en mengde regnet for verdens største idag, nemlig Kirsten Flagstad. Hun skulde også sjikaneres, ties ihjel, boikottes, knuses under hæl, ene og alene fordi hun hadde holdt fast ved sitt ekteskap og sin kjærlighet til mann og hjem. Men — våre store «avguder» på den annen side av dammen, amerikanerne, ønsket ikke å unnvære geniet, tross sin rikdom hadde de ikke råd til å gi avkall på den berikelse hennes kunst betyr, de satte henne opp på sin største operascene og takket henne ved en eventyrlig hyllest. Og englendere og andre har fulgt i deres spor.

PRESSESKIKK OG KLAPPJAKT

På side 2 i Aftenposten nr. 121 for 13. mars har bladets politiske avdeling fra Vestlandske Tidende klippet en skarp påtale av den reportasje arbeiderpartiavisene driver på formentlige prisovertreidelser, «klappjakt på handelsstanden», kaller bladet det og skriver tilslutt:

— «Men en blir sittende igjen med en forstemmende følelse av at det som engang var «god presseskikk», ikke lenger blir tatt så høy tidelig.»

På side 3 i samme nummer av Aftenposten har bladets nyhetsavdeling måttet ta inn en meget skarp korreks fra den polske legasjon i anledning av sin egen reportasje etter polakken Rycerz' forsvinnen. Legasjonen skriver bl. a.:

«Da Aftenpostens artikkel synes å være meget omhyggelig utarbeidet og Aftenposten på den annen side ikke har brydd seg med å få påstanden kontrollert i samsvar med alminnelig anerkjente regler for god presseskikk, kan den bare betraktes som ondsinnet sladder, spredt i den hensikt å ødelegge de korrekte forbindelser mellom Polen og Norge.»

«God presseskikk», ja! Det finnes i dette land titusener og atter titusener av mennesker som kan ha et ord eller to med i laget når talen gjelder god presseskikk, og det er alle de såkalte «landssvikere» som hver især vil kunne fortelle om den klappjakt en hjerte- og nådeløs presse drev på dem, i strid med enhver form for renslig journalistikk og anstendig presseskikk. De vil kunne fortelle om sjikanøs reportasje, om skandaløse rettsreferater, om det umulige i å få offentliggjort beriktigelser, idet hele om en opphisselses og mistenkeliggjørelsespropaganda som savner sidestykke i norsk pressehistorie — og som vel idag får enhver hederlig gammel presse-mann til å rødme av skam, når han sitter i sitt lønnkammer og mediterer. Det rystende er at det ennu idag — fem-seks år etter den store klappjakten — finnes redaktører som ikke har overvunnet virkningene av den store befrielsesrusen. Så Vestlandske Tidende har en stor oppgave hvis bladet vil trekke sverdet for god presseskikk i alle høve!

Nostras.

Stenkasting — glasshus

Den norske dagspresse bør gå stille i dørene

Som rimelig kan være, har La Prensa-affæren utløst tallrike kommentarer også i norsk presse. Aftenposten er naturligvis på pletten og skriver bl. annet:

«Vi (d.v.s. den frie demokratiske verden) har etter hvert utviklet en

over tingene? Iler man med glede med å la det finne vei til spaltene, eller stikker man det helst under stolen eller glemmer det bort av hensyn til den kjære husfred?

Ja, det er så mangt og meget man kunde ha lyst til å spørre

35 mark pr. dag

bestor hvor okkupasjons

uenig om midlene og uklare i formuleringen av målene. I selvmot-sigelsenes tegn ruster de på demokratisk vis litt her og litt der og ved skinnsvikt å nukke på egeninteresse. Vår egen forsvarsminister forsikrer riktignok at Norge ikke vil avstå baser for fremmede tropper medmindre krisen er et faktum eller trusselen er overhengende. Men dette er ikke til hinder for at Norge utbygger sine etablissementer med sikte på å motta våre allierte likesom vi kan motta utenlandske flåtebesøk og drive fellesøvelser med utenlandske flåteenheter. Det er dette som britisk informasjonstjeneste kaller selvmotsigende tale. Og hva sier så ikke Sovjet-Samveldet? Man kan ikke regne med godtroenhet på den kanten, og sovjet-mennene ser på Norge som en husmann under de vestallierte makters gods-eierherredømme. Dette må vi alle være klar over og ta følgene av, og det betyr at vårt land som utposten i nord må være rede til å ta den første støyten når ulykken er ute.

Er så vårt land modent til det? Vi har vår femtekolonne på mere enn 100.000 stemmeføre, vi har de utstøtte NS-folkene med hundreder tusen meningsfeller og så har vi den grå, misfornøyede velgermasse, som svinger hit og dit og som i kraft av manglende informasjon ikke vet hverken ut eller inn. Det er vel og bra at vi får våpen fra den mektige formynder i vest, men ennå viktigere er det åndelige beredskap, som må bygges på enighet innad. Det har A-regjeringen forsømt, og det kan få de samme følger for oss som Potsdam hadde for Midt-Europa, som var den sikreste bastion for Vestens sivilisasjon.

Erstatnings- direktoratets plikt og ansvar

Bladet «Retts Gang» nr. 21—24 for 1950 leser man en domsav-gjørelse i sak mot Erstatningsdirektoratet ved Dalane Herredsrett 22. november 1949, hvor dommer sorenskriver Alf Hærem, uttalte følgende:

«Med hensyn til spørsmålet om Erstatningsdirektoratets ansvar, når det overtar forvaltningen av et bo etter at skyldneren er satt ut

av besittelsen av dette, må det antas at Direktoratet har en forsvarers plikt etter N. L. 5—8—17 til å tilbakelevere godset i samme stand i hvilket det mottok det, og således uten hensyn til om der fra noen tjenestemanns side er utvist skjodesløshet eller ikke».

Denne avgjørelse er ikke blitt appellert og skulle således være av betydning for de mange som er skadelidende p.g. av mislig eller skjodesløs behandling av beslaglagte verdier.

At erstatning i foreliggende tilfelle ikke bli innrømmet, er uten betydning, da engelske soldater fantes å ha tatt «krigsbytte», og derfor var Erstatningsdirektoratet ikke ansvarlig, så meget mer som den formelle overtakelse av forvaltningen hadde funnet sted på et senere tidspunkt.

tallrike kommentarer også i norsk presse. Aftenposten er naturligvis på pletten og skriver bl. annet:

«Vi (d.v.s. den frie demokratiske verden) har etter hvert utviklet en livsform hvis første og fundamentale forutsetning er det frie ord, den frie tanke. En krenkelse av dette prinsipp, hvor det enn forekommer, er en fornedrelse av mennesket og en forbrytelse mot menneskeheden. Det er derfor ganske naturlig at frie mennesker overalt reagerer mot det som skjer i Buenos Aires».

Det er den rene katedral-klang over ordene. Man føler formelig hvor ekstatisk betatt lederskrivbenten har vært, så betatt at han helt glemmer å vende blikket innad. Og det bør alltid den gjøre som vil være blant stenkasterne.

Hvorledes er det, når alt kommer til alt, med det såkalte frie ord i vårt eget kjære land? Er det virkelig så fritt som vi hører om i skåltaler og avisledere? Eller er det fremdeles store og tykke aviser som aldri eller yderst nødig åpner sine spalter for talsmenn for de tidl. NS-folks store folkegruppe til fremlegning av faktiske opplysninger og forklaringer?

Hvorledes stiller den store avisen seg til forfattere utenfor den nevnte gruppe som har tilegnet seg et annet syn på det såkalte «rettsoppgjør» enn det autoriserte og som tillater seg å hevde det? Hvorledes stiller man seg til dokumenter og opplysninger som kaster et nytt og annet lys

tene, eller stikker man det helst under stolen eller glemmer det bort av hensyn til den kjære husfred?

Ja, det er så mangt og meget man kunde ha lyst til å spørre om. Avislesere er nemlig ikke så dumme og så glemsomme som storredaktørene i Akersgata øyen synlig tror. De har ikke glemt til fellet overlæge Scharffenberg og hans aktstykker — for å nevne ett eksempel. Var det ikke så at overlægens foredrag om disse høyviktige dokumenter skulde ties ihjel? Det er i dette blads spalter opplyst at en av Aftenpostens medarbeidere på forespørsel fra en abonnent som vilde vite grunnen til at ikke også Aftenposten bragte referat av overlægens foredrag når Morgenbladet gjorde det, svarte at «cen suren hadde vært for sent ute i Morgenbladet». Også overlægens bok skulde øyensynlig ties ihjel, og da det ikke gikk, søkes sjikanert ihjel; men da heller ikke det lyktes, ble den simpelthen bragt til å forsvinne fra bokhandelen! (Cfr. 8. Mai nr. 8 — 1951) I sannhet et eiendommelig og oppsiktvekkende utslag av en livsform hvis første og fundamentale forutsetning er det frie ord, den frie tanke! Overlæge Scharffenberg og La Prensas redaktør, dr. Pazvilde, hvis de møttes, kunne utveksle interessante erfaringer om peronistiske metoder i Oslo og Buenos Aires!

Et virkelig held må det sies å være at det nøytrale utland ikke er blitt oppmerksom på affæren.

råd til å gi avkall på den berikelse hennes kunst betyr, de satte henne opp på sin største operascene og takket henne ved en eventyrlig hyllest. Og englendere og andre har fulgt i deres spor. Uten å ta hensyn til de sure miner i hennes fedreland. Hennes seierstog stod ikke til å stoppe, og så har vi opplevet hvorledes våre hjemlige aviser har begynt å omtale hennes suksesser, forsiktig og en smule sursøtt, gud bedre, man er da i det lengste patriot, — men jernteppet herhjemme har faktisk begynt å heves for å slippe henne fram. Om ikke lenge skal De se vi soiler oss i glansen av hennes utenlandske suksesser og er stolte av å kalle henne landsmanninne. — Og avisene vil fotografere og intervjue henne om hun skulle stikke innom gamlelandet, ja, hun vil risikere å bli «veronisert» i Norges storavis, og det er jo den største ære som kan veder-

Da kunde man ha risikert i en eller annen avis med den samme iver etter å feie for andres dører å lese en leder om den gamle norske sannhetssøker og sannhetsforkjemper Scharffenberg som sluttet med de treffende ord: «En krenkelse av dette prinsipp, hvor det enn forekommer, er en fornedrelse av mennesket og en forbrytelse mot menneskeheden. Det er derfor ganske naturlig at frie mennesker overalt reagerer mot det som skjer i Oslo».

Nostras.

35 mark pr. dag koster hver okkupasjons- soldat i Vest-Tyskland Og antallet av sol- dater stiger

De arbeidsløse i Vesttyskland koster Bonn-regjeringen 0,65 mark pr. person pr. dag. Det tynger selvsagt på et anstrengt gjenoppbyggingsbudsjett, men ingen ofrer en tanke på at okkupasjionsstroppene koster regjeringen omtrent 35 mark pr. dag pr. person, og deres antall stiger for hver tid under påberopelse av den røde fare. Det er ikke vanskelig å flutte seg på andres bekostning.

fares et menneske! Det skal være like gildt som å bli kanonisert i de katolske land, sies det.

La oss glede oss på Kirstens vegne og håpe at hennes kunst må få det norske jernteppe til å heves for godt, så også de andre kulturskatter og all den megen — annen dyktighet og arbeidskraft som er blitt lagt på is siden freden brøt løs, igjen kan få anledning til å utfolde seg!

Junior.

«8. MAI»

Postgiro: 81827

Utenrikskronikk

Tirana mot tyranni

DET ER URO I ALBANIA. — Den svarte ørn i flagget med rød bund er begynt å flakse med vingene igjen, og selv med bare 1,12 mill. innbyggere kan nebbet være skarpt nok.

Albanien har siden 1946 vært republikk etter å ha gjennomgått en beveget historie gjennom den siste mannsalder — fra provins til kongedømme, fra italiensk erobring under Mussolini inntil republikken holdt sitt inntog som resultat av den annen verdenskrig. Det styre som landet da fikk, la seg snart etter folkedemokratiske metoder, men til å begynne med var det langt mere i samarbeide med Titos Jugoslavia enn med Sov-

jetunionen. Og dette ga da også Tito anledning til å føre noe av en selvstendig utenrikspolitikk. Albanien er jo nabo til Jugoslavia, men ikke til noen av de andre folkedemokratiene. I kraft av sin isolerte beliggenhet er Albanien, så lenge det er ledd i sovjetblokken, en fremskutt bastion en base for Sovjetunionen ut mot Adriaterhavet og Middelhavet, men siden Jugoslavia er begynt å stå på egne ben, har Albanien mere og mere tiltrukket seg sovjetunionens trang til å gi alle folkeslag andel i folkedemokratiets gleder og livsgoder, hva de nå enn går ut på, og det ser ut til at Albanien eksistensberettigelse som stat er avhengig

av dette. Og det er brannfarlig.

Jugoslavia står stadig under trusselen om invasjon fra de tre folkedemokratiske naboer, Bulgaria, Romania og Ungarn, som tro mot den stalinske lære har rustet mere enn dobbelt opp av hva fredstrakten tilsa dem. Og spørsmålet blir da om uroen og frafallstendensene i Albania ytterligere vil tilskynde angrepsplanene mot Jugoslavia, eller om Albania får lov til å gå sine egne veier like ut i Titoismen og løsrivelsen fra folkedemokratiens åk.

Uroen i Albania denne gang begynte med at noen protestanter lot en bombe springe utenfor den sovjetrussiske ambassade i Tirana, Albanias hovedstad. Men det er ikke første gang at de iltre albanere har gjort opprør. Allerede kort tid etterat Jugoslavia hadde brutt med sovjetblokken måtte der foretas utrensninger i styret i Tirana, og det har nå fortsatt med utrensninger og krigsrett etter de be-

ste mønstre. Marionettene begynner utrensningen fra oven, sier «Daily Herald», og revolten synes å være dobbelt, idet den er brutt ut både innenfor og utenfor partiet. En av de tre viseministerpresidenter, Spiro Spasno, og industriministeren Rita Markon er avskjediget, men ennå alvorligere er det opprør, som syder og koker blant de lidenskapelige stammemenn, som reiser seg til motverge mot alle forsøk på russisk kontroll. Albanske flyktninger som er kommet til Roma, uttaler at det dreier seg om et antisovjetrussisk opprør etter Titoistiske linjer blant det kommunistiske partis menige og ledere, og det kan ha vide perspektiver, hvis det får utvikle seg. Moskva forstår sikkerlig risikoen, og det er kommet drevne karer til Tirana for å slå ned alle forsøk på frigjøring fra den russiske innflytelse.

Mange vil kanskje si: Hva betyr et opprør og noen standretter i et lite land som Albania nå,

når stormaktene kapprunder for et oppgjør, som ble forsømt ved avslutningen av den annen verdenskrig takket være Roosevelts og Churchills tåpeligheter. Jo, Sovjets vei til Albania har hittil gått sjøveien og ingen vet hvor utbygget denne base er blitt under den kalde krigen. Men kommer det til alvor, vil nok veien til Tirana gå over et herjet Jugoslavia eller et tapt Grækenland og dermed er stormaktens interesser blitt så livsviktige, at de for sin egen sikkerhets skyld må gripe inn. Umettelig som Sovjet er, har dets strateger kastet sine øyne på den nordafrikanske kyst og skulde deres aspirasjoner bli til virkelighet ville Middelhavet ende som et sovjethav og veien til Østen være stengt for vestmaktene. Det er derfor ikke noe å undres over at de øvrige europeiske land og USA som den store formynder følger opprøret i Albania med oppmerksomhet. — Her finner man også en av årsakene til at England og USA er

så gavmildt forstående overfor Tito og hans kommunisme, noe som ellers skulle synes inkonsekvent i den store verdensomspennende kamp mot kommunismen. Tito selv kjenner nok sin betydningsfulle stilling i dette spill og han kan derfor også stille sine betingelser for det økonomiske samarbeide, som er nødvendig for hans lands eksistens. At han også har foreslått et visst politisk samarbeide med vestmaktene kan muligens få optimister til å øyne en innledning til et samarbeide mellom Øst- og Vest-Europa på lengere sikt, et samarbeide som en gang kunde sette Europa istand til å spille en selvstendig rolle igjen etter all Marshallhjelpen og A-paktens jernhånd over alle gammelmodige drømmer.

Ja, hvem vet? Tirana har reist seg forsøksvis mot tyranniet, Europa er i villrede. Men det er bedre at det skjer noe, enn at uvissheten skal kvele alle selvstendighetstiltak i det gamle Europa.

Slik behandler seierherrene sine krigsfanger

De franske og engelske myndigheters skammelige fremferd mot general Ramcke

Alter et mørkt blad i seierherrenes historie

DET VAKTE VOLDSOM OPPSIKT i verdenspressen da den tyske fallskjermgeneral Hermann Bernhard Ramcke plutselig dukket opp i Hamburg i februar, etter at han hadde rømt fra et av Frankrikes mest beryktede fengsler Cherche-Midi.

Overalt hvor Ramcke kom til, rettet han en flammende appell til verdens samvittighet om å skride inn til fordel for de mange tyske offiserer og soldater som ennå vansmelter i de franske fengsler. I lydfilm og i intervjuer fortalte han om de franske myndigheters umenneskelige behandling av de tyske krigsfanger. Hans avsløringer vakte atskillig røre i Amerika, men en berolgende tone i den engelske presse og en hysterisk løgnkampanje i den franske mot Ramcke fikk sinnene i Amerika til å kjøle.

Etter å ha utført sin misjon i det frie, reiste Ramcke tilbake til Frankrike og meldte seg til myndighetene. Hans avsløringer hadde imidlertid virket. Han ble øyeblikkelig stilt for en militærdomstol og dømt til 5 års fengsel, som han forlenget har sonet. I den franske og engelske presse var han tidligere blitt stemplet som en av de verste «krigsforbrytere» som hadde gjort seg fortjent til repet.

Vi gjengir her en beretning om den skammelige behandling som den 60 år gamle general er blitt tildelt. Det er i sannhet et mørkt blad i seierherrenes historie.

Den 16. mars ble general Ramcke stilt for en militærdomstol i Paris. Bildet viser Ramcke i tiltaleboksen.

DEN 20. SEPTEMBER 1944 etter 6 ukers heltmodig forsvar, overga kommandanten i Brest, general Ramcke, festningen til den amerikanske øverstkommanderende general Middleton.

Fallskjermgeneralen overtok med sin divisjon forsvaret av festningen den 12. august. På den tid oppholdt fremdeles ca. 40 000 innbyggere seg i byen. Brests befestninger var dannet slik at hele byen, boligkvarterene innbefattet, ble et angrepsmål for det anglo-amerikanske flyvåpen.

ETTER ORDRE FRA RAMCKE ble det for første gang etablert radioforbindelse med de amerikanske styrker. Dette ble ikke gjort for å forhandle om overgivelse, som general Middleton først antok, men for å få istand en «ilden opphører»-periode i dagene fra den 13. til den 17. august, hver dag fra kl. 7 til kl. 10 om formiddagen, gjeldende for 4 veier, slik at ikke-stridende kunne forlate byen. Ved hjelp av tyske biler og medisinsk personale og under ledelse av tysk militærpolitiljyktes det å gjennomføre evakueringen nesten fullstendig. Bare ca. 700 sivile adlød ikke ordren om å forlate byen og stakk seg bort i kjellere; dess-

ket spesielt for den utmerkede behandling de amerikanske krigsfanger hadde fått. I ukevis etterpå var spaltene i amerikanske og engelske aviser fylt med anerkjennende beretninger om Brests heltmodige forsvarere, som i en håpløs situasjon i 6 uker hadde kjempet mot en fiende som var overlegen både i antall og styrke. General Ramcke, bærer av Jernkorsets Ridderkors med Diamanter, var dagens helt både i Tyskland og USA.

KRIGSFANGE-GENERAL? EN RETTSLØS KRIGSFORBRYTER. - Som en av de 300 000 tyske krigsfanger som i løpet av våren 1946 ble skippet fra USA tilbake til Europa, vendte også general Ramcke ryggen til amerikanske fangeleire og gikk ombord i et Liberty-skip i mars 1946. På samme måte som millioner av tyske soldater, som ble tatt tilfange av de allierte, ble også Brests forsvarer da han forlot USA berøvet en krigsfanges lovlige internasjonale rettigheter.

EUROPA HILSTE DEN GAMLE GENERAL velkommen med en streng avhøring i London District-Cage (fengsel). Det var meningen at han

Gullbryllup.

Skibsreder Chr. Knudsen og fru Vinnie Franklin feirer mandag 16. april gullbryllup. Dagen feires hos deres sønn Harald Franklin Knudsen og frue, Villa Rosenberg, Nordstrandshøgda.

Skibsreder Chr. Knudsen var acting britisk vicekonsul fra 1900 til 1909, da hans svigerfar, konsul James Franklin var britisk vicekonsul for Skiensfjorden. Fra 1910 til 1. november 1939 var han britisk vicekonsul. Han var medlem av Nasjonal Samling fra 25. aug. 1933, fylkesmann for Telemark fylke fra 11. oktober 1940 til 8. mai 1945 og samtidig NS' fylkesfører. I mange år var han formann i Porsgrunn krets av Norges forsvarsforening og medlem av Norges forsvarsforenings råd til 1940. Han var også medlem av den civile forsvarskommissjon i 1920 og hadde forøvrig mange tillitsverv, var stortingsmann, stifter av skytterlag, fotballklubb, rokklubb m. v. og har all tid vært en høysindet og rettlinjert personlighet, som alle så opp til.

Fru Vinnie Franklin Knudsen stod alltid ved hans side i det omfattende arbeide og var utpreget sosialt interessert. Også hun var medlem av Nasjonal Samling fra 1933, var stifter av Porsgrunns kvinneråd og dets formann i over 25 år.

Mange bli de, som på den gamle kjempes og hans elskverdige og gjestfrie frues hedersdag vil sende dem en hjertelig lykkningskning med takk for deres utrettelige arbeide tross de siste års motgang. De har alltid hatt sine meningers mot og har aldrig gått på akkord.

til hans celle stod: «Sikkerhetscelle. Holdes under spesiell oppsyn.»

INNEN 4 MANEDER VAR GATT hadde oberstløytnant Scotland ordnet med utleveringen. Den 4. desember 1946 ble så general Ramcke overlevert til det franske politi i Paris og brakt til Cherche Midi i lenker. Derfra ble han 4 dager senere, likeledes i lenker overflyttet til Rennes fengslet.

DEN FRANSKE KRIGSFORBRYTERLOVENS arm synes å arbeide hurtig. Allerede den 15. desember ble Ramcke for Tribunal Militaire (militærdomstolen) i Rennes, meddelt at han var anklaget for medvirkning til mord, plyndring og brannstiftelse, begått under beleiringen av Brest, fra den 7. august til den 19. september 1944.

Maktens skranke.

Av Erling Bjørnson.

Bergsviks bok gir meg ingen ro. Det er et så betydelig arbeide og ubetinget det sterkeste innlegg for vår kamp jeg har lest. Den bør eies av alle misshandlede, som må låne den ut — til gagn for oss selv og i takknemlighet til forfatteren.

Vi forfulgte har ikke alene plikter mot vår ære og stolthet, men også likeoverfor de kampfeller, som tar vår sak opp og bringer den ut i verden. La oss derfor vise vår takknemlighet og samtidig eie et vitnesbyrd mot de menn og institusjoner, som har våget å kalle oss landsvikere.

Så lite begrunnet er dette regorose ord, at var det noen som skulle bære det, så var det alene de menn som flyktet fra sine landsplikter, brøt grunnlovens paragrafer 96—97 og 99 og kom tilbake til Norge etter at faren og okkupasjonen var over.

Og tar vi en streng bedømmelse av de kvinner og menn denne forfølgelse gikk utover, og sammenlikner dem med maktøvernes håndlangere, ja, selve spisesene for overmakten, så står vi «landssvikere» i en særklasse, høyreiste og med ro i vår sjel — en ro som jeg neppe tror våre forfølgere kjenner. Og i samme grad som karakteren skjerpes under uskyldig forfølgelse, taper de andre fotfeste for hver dag. Og sto maktøvernes rettsinn i høyde med makten, i høyde med kirkens sanne bud om nestekjærlighet, i høyde med kulturens selverkjennelse — var Norge i dag et samlet og lykkelig rike.

Men når jeg leser bladene, ser «dømmene» som faller, senker det seg mørke skyer over mitt sinn. Hvor lenge skal dette vare?

Derute i den store verden, hvor store tanker lettere kan gro, har maktens herrer forlenget innsett sin store feilte og åpnet døren for annerledes tenkende. Kun vi her på bjerget — eier «karakter», vi har makten og justisministeren Gundersen holder nøkkelen fast i sin hånd. — Kom ikke der! Herre Gud! Men her er da andre krefter i vårt land enn de som sitter omkring

maktens bord! Vi har da også åndens krefter.

Tenk om de unge i sine møter utover bygdene og studentersamfunnene i byene, tok opp til drøftelse og diskusjon den landsulykke politikens makthavere har brakt over vårt land. Disse unge er da vel ikke infisert av hatets stemme fra London, eller sin fortid og egen brøde, som alltid går ut over de uskyldige. De har da alle mødre, fedre og søskende, som mange har lidd unner forfølgelsen — blitt fratatt ære og midler. Skulle ikke de unge snart reise seg å forlange full beskjed? Et bedre grunnlag for slike møter enn Bergsviks bok kan jeg ikke tenke meg. Her kan diskusjonen gi tanker og lettelser i ånd og de byrder alle med litt følsomt sinn må føle idag.

Vi har kun et fedreland, og la vår kjærlighet til dette evne å bryte de skranke makthaverne har reist i vårt folk.

Erling Bjørnson.

«Det meningsløse!

Kreftsykdommen skal bekjempes med tiggemidler, men krig skal tilates og tilskyndes med offentlige midler, d.v.s. ved våre skattepenger. Hvor er logikken?

Liksom X som skriver den 5. ds. vil også jeg heller dø av kreft enn å skyte min ukjente bror på en slagmark. Liv har jeg ved Gud ikke lov til å ta.

Den gode sak vil nok seire til slutt selv om millioner av unge, levedyktige menn blir lagt altfor tidlig i sin grav — sikkert ufrivillig. Når skal menneskene lære å la hverandre være i fred?» K. A. I.

Dette stod i «Morgenposten» 10. ds. Og jeg må tiltre det fullt og helt. — Jeg tror at 75 pst. av Norges ungdom (og eldre med) fullt ut vil støtte denne påtale mot det meningsløse i dette samfunnsproblemet.

Ja — når skal menneskene lære å holde fred.

Jeg har skrevet en artikkel før i Deres blad, men vil nytt betone, at jeg ikke har vært medlem av NS, men jeg ønsker ikke å sette mitt lys under en skjepe.

Drammen 10.3.51.

ISRAEL I ØKONOMISKE VANSKELIGHETER

Regjeringen kjøper dollar på svartebørsen

Det står dårlig til med staten Israels finanser. New York Times korrespondent i Tel Aviv redegjør for de foranstaltninger som regjeringen har satt i verk for å kunne dekke i hvert fall noe av underskuddet. Disse foranstaltninger kan neppe betraktes som et finansielt konsolideringsprogram ettersom det ikke finnes noe botemiddel for Israels økonomiske sykdom — et stort misforhold mellom landets natur- og industriresurser og landets befolkningstall.

Regjeringen forsøker å skrape sammen hver eneste øre i utenlandsk valuta som den kan komme over. Forsøk gjøres også på å få tak i de midler, som illegalt innehas av israeliter og nye emigranter, som skal registre sine utenlandske midler, men som ofte unnlater det. Regjeringen har gitt etter for svartebørsen ved gjennom et obligasjonslån å kjøpe opp dollars på svartebørsen for å anvende dem for import av nødvendighetsvarer, som senere selges til nedsatte priser. Det hele er litt av galematias der også.

TØRRFISK

til revfor billig tilsalg.

Eksp. anv.

Landsvant jente

får plass på gård i Asker. For det meste utarbeide. — Henvendelse

Alfred Asker, Asker st. Tlf. 90.

Husholderske.

Solid omgjengelig bondejente får plass på midd.stor romeriksgård hos tidligere NS-bonde i 40-årene, hvor husmor savnes. 3—4 i kost. En som delvis vil være med å melke blir foretrukket. Pers. konferanse.

Bill. mrk. «Fremtidspost, 130».

SÅFRØ tilsalg.

Havre «Sol II», spirer 98% beiset Gule erter «Torsdags», sp. 95 %

PER LIE, Kapp, Ø. Toten.

HOTELLHJELP

Hushjelp får plass på lite hotell nær Stavanger. Gjerne litt eldre. Ordnet fritid.

Bill. mrk. «Pålitelig, 128».

Gjente

får plass på liten gård. 2 personer Innlagt vann. Nærmere ved

Kjennmann Hagevik.

forlate byen. Ved hjelp av tyske biler og medisinsk personale og under ledelse av tysk militærpolitiløstykete, det å griennstikkene oskikkuposeonehsten fullstendig. Bare ca. 700 sivile adlød ikke ordren om å forlate byen og stakk seg bort i kjellere; dessuten ble i henhold til ordre brannvesenet tilbake i byen.

DA ANGRIPEREN DEN 28. aug. nektet at resten av befolkningen ble evakuert, ble folket samlet i en stor tunnel. Sadi Carnat, hvis andre halvdel ble benyttet av tyskerne. På grunn av det faktum at denne tunnel var det eneste bombesikre sted, ble den samtidig brukt som lagerplass for ammunisjon.

DEN 9. SEPTEMBER 1944 sprang tunnelen i luften og alle de som var der mistet livet. Antall tyske ofre oversteg langt antall franske. Årsaken til eksplosjonen kunne ikke fastslås av den krigsrett som kommandanten lot nedsette.

FESTNINGEN VAR UNDER UAVBRUTT ARTILLERI-ILD. Den amerikanske general Robertson sier at angriperens samlede artilleri i tre dager skjøt fosforgranater inn i byen. Festningen ble utsatt for 39 luftangrep, med opptil 600 fly i et angrep. 80 pst. av byen ble lagt i aske.

ETTER OVERGIVELSE UTTRYKTE GENERAL MIDDLETON overfor festningskommandanten sin anerkjennelse for de tyske forsvareres uklanderlige kampmåte, og tak-

fanges lovlige internasjonale rettigheter.

2014 PA HILSTE DEN GAMLE GENERAL velkommen med en streng avhøring i London District-Cage (fengsel). Det var meningen at han skulle vitne mot sin foresatte, øverst kommanderende for de tyske fallskjermtropper, generalloytrant Student. I overensstemmelse med sannheten avviste Ramcke beskyldningene som var reist mot fallskjermtroppene som var reist mot Kreta-felttogene i forbindelse med Keeta-felttoget. Han opplyste også om resultatet av de undersøkelser han i sin tid lot foreta om grusomheter og krigsforbrytelser mot tyske fallskjermleiere. Rettsaken mot general Student fant sted uten Ramcke i vitneboasen.

I MELLOM TIDEN VAR RAMCKE blitt overført til Munster-leiren (for ledelse?). Her ble han så den 16. juli 1946 arrestert og ført tilbake til London. Offiseren som stod for avhøringene, oberstloytnant Scotland, hilste ham med ordene: «Nå, De svin, De forbryter. De har klaget på meg og med Deres utsagn har de fornærmet den britiske arme. Jeg skal sørge for at De blir utlevert til Frankrike som krigsforbryter. Der tenker jeg nok de vil finne noe mot Dem, kanskje i forbindelse med Brest.»

SLATT OG MISHANDLET ble så Ramcke kastet i en fengselscelle hvor alle personlige eiendeler med unntakelse av et lommeklokke ble fratatt ham. 14 dager senere ble han overført til Sheffield fengslet. Over døren

terdomstolen) i Rennes, meddelt at han var anklaget for medvirkning til mord, plyndring og brannstiftelse, begått under beleiringen av Brest, fra den 7. august til den 19. september 1944.

DET ENESTE BEVIS var en brannmanns beretning nedskrevet på et kvartark og som angikk eksplosjonen i tunnelen. Anklagemyndigheten forsøkte å samle materiale mot Ramcke og fallskjermtroppene fra Brest ved å offentliggjøre proklamasjoner i avisene og ved plakater. Den korrekte undersøkelsesoffiser general Marchand, nektet å godta vitner som var blitt funnet ved denne framgangs måte, og sendte sakens akter over til Paris. I februar 1948 ble Ramcke overført dit og innsatt i det beryktede Cherche-Midi fengslet. En ny etterforsker, general Le Gorquille, fortalte ham at undersøkelsene som var foretatt i Rennes var verdiløse og at ny etterforskning ville bli satt igang.

LE GORQUILLE hadde vært oberstloytnant og forbindelsesoffiser i minister de Brinons stab inntil 1944. (De Brinon var Petains representant hos militærguvernøren). Etter at Le Gorquille ved en attest hadde bevitnet at han hadde vært et medlem av «Motstandsbevegelsen», ble han forfremmet, som alle andre, to grader, og ble overlatt ansvaret for etterforskningen mot de tyske generaler von Stuelpnagel, von Rothberg, Faber du Faure, Farnbacher, Rossum og Ramcke. Det er meget sannsynlig

«eier karakter», vi har makten på justisminister Coudarsen holder nøkkelen fast i sin hånd. — Kom ikke der! Herre Gud! Men her er da andre krefter i vårt land enn de som sitter omkring

at Le Gorquille også har ansvaret for at von Stuelpnagel begikk selvmord ved å henge seg i sin celle natten mellom 4. og 5. febr. 1948, 72 år gammel.

I SLUTTEN AV JULI 1948 tok de fornøyde forhørene av Ramcke til. Da disse ikke kunne frembringe noe av betydning, lot Le Gorquille etterforskningen utvides til også å omfatte tiden fra juni 1944 til den 7. august, dvs. ukene forut for beleiringen av Brest. I denne tid var 2. fallskjermdivisjon med Ramcke som sjef stasjonert i området ved Brest for reorganisering og trening, samt som beskyttelsestopper mot fiendtlige luftlandetropper, med andre ord med rent taktiske oppgaver.

I slutten av august erklærte påtalemyndigheten at saken ikke kunne fremmes før i midten av desember.

FRA UNDERSØKELSENE ble satt igang av oberstloytnant Scotland i juli 1946, gikk det på denne måte 4 år før tiltale ble reist. I løpet av disse fire år var altså en 60 års gammel soldat, far til 7 barn, blitt slept fra det ene fengsel til det andre, skammelig behandlet.

(«Die andere Seite»).

Jeg har skrevet en artikkel før i Deres blad, men vil nytt betone, at jeg ikke har vært medlem av NS, men jeg ønsker ikke å sette mitt lys under en skjepp.

Drammen 10.3.51.

G. J.

Gjente

får plass på liten gård. 2 personer
Innlagt vann. Nærmere ved

Kjøpmann Hagevik,
Tjongsfjord, Helgeland.

Hotellbetjening søkes

En pålitelig og vant kjøkkenpike, 1 oppvarningspike og 1 værelsespike får plass fra 1. mai d. a.
Nærmere konferanse.

SORTDAL HOTELL
Tingvoll

HOTELLMANN

Tidl. frontkj. 33 år, gift, søker herved en stilling med ansvar ved et mindre hotell eller pensjonat. Helst på landet.

Har praksis som kelner og eksamen fra 2-årig svensk restaurantskole (kjøkken) 48—50. Nærmere opplysninger til bill. mrk. «P. t. Stockholm, energisk, nr. 129».

BARNLØST EKTEPAR

søker arbeide, som bestyrere av et pensjonat e. l. Konen er selskapskokke, mannen har sertifikat, og er gartnerkyndig. Bill. mrk. «Alt har interesse, nr. 125».

2 unge gutter

med interesse for gartneri og hagebruk, får plass. Søknad med opplysninger til

Anders Hafskjold, Grette, Lier.

I Oslo-pressen har det for en tid siden pågått og pågår fremdeles en debatt om pressens nyhetsformidling fra utlandet. Foranledningen var som bekjent et foredrag av me disinaldirektør K. Evang om Oslo-pressens lite fyldestgjørende virksomhet, når det gjelder å gi det lesende publikum et sannferdig bilde av begivenhetene i Korea og av forholdet mellom Øst og Vest overhodet. Allerede disse fakta frembyr til visse refleksjoner. Utvilsomt har Evang fremsatt meget alvorlige beskyldninger mot pressen, og det er overordentlig viktig at det blir gjort, d. v. s. at søkelyset rettes mot pressens virksomhet, når man betenker hvilken kolossal makt og innflytelse pressen faktisk har. (Leserne av dette blad har en viss erfaring om dette). — Imidlertid mener vi at Evangs angrep dels er forfeilet, overdrevet, dels i sin grunn er direkte selvmotsigende.

Hva det første punkt angår, deler vi det syn som spredt er kommet til uttrykk, nemlig at der må sondres mellom pressens nyhetsstoff og kommentarene til dette stoff. Om nyhetsstoffet, vel å merke det som gjelder Korea og øst-vestforholdet, kan man vel si at det, forholdene tatt i betrakt-

ning, vel holder mål, i hvert fall ikke gir grunn til noen radikal kritikk. Det er med hensyn til pressens kommentarer til nyhetsstoffet at Evangs kritikk får sin gyldighet. Dens kommentarvirksomhet på dette område er nemlig vel egnet til å anskueliggjøre hvorledes en såkalt fri presse gjerne oppgir denne sin frihet, når det tjener visse interesser, utenfor eller innenfor pressen. Man konstaterer, når det gjelder pressens kommentarer, at dens evne til ved utelatelser, ved forvrengninger, ved å stille faktiske forhold i et bestemt lys å forfalske, ja forandre historien er ganske anselig.

Allikevel mener vi at Evangs kritikk heller ikke under denne synsvinkel er absolutt treffende. For oppgivelsen av en nasjonalt selvstendig linje i disse spørsmål er ikke fullstendig. — Og det har vel sin grunn i det enkle forhold at ennå ganske mange henger igjen i den gamle, i siste krigs, orientering; de har ennå ikke kunnet tilegne seg helt den kosmiske nyorientering: øst-vest. Til deres unnskyldning skal blott minnes om at det ikke er svært mange år siden da «Dagbladet» fant og brukte det treffende ord «nyfascist» på slike som trodde på en ny krig etter Tysklands sam-

ning, vel holder mål, i hvert fall ikke gir grunn til noen radikal kritikk. Det er med hensyn til pressens kommentarer til nyhetsstoffet at Evangs kritikk får sin gyldighet. Dens kommentarvirksomhet på dette område er nemlig vel egnet til å anskueliggjøre hvorledes en såkalt fri presse gjerne oppgir denne sin frihet, når det tjener visse interesser, utenfor eller innenfor pressen. Man konstaterer, når det gjelder pressens kommentarer, at dens evne til ved utelatelser, ved forvrengninger, ved å stille faktiske forhold i et bestemt lys å forfalske, ja forandre historien er ganske anselig. Allikevel mener vi at Evangs kritikk heller ikke under denne synsvinkel er absolutt treffende. For oppgivelsen av en nasjonalt selvstendig linje i disse spørsmål er ikke fullstendig. — Og det har vel sin grunn i det enkle forhold at ennå ganske mange henger igjen i den gamle, i siste krigs, orientering; de har ennå ikke kunnet tilegne seg helt den kosmiske nyorientering: øst-vest. Til deres unnskyldning skal blott minnes om at det ikke er svært mange år siden da «Dagbladet» fant og brukte det treffende ord «nyfascist» på slike som trodde på en ny krig etter Tysklands sam-

menbrudd. Derfor er da ikke enstemmigheten fullkommen ennå. Mange mennesker, slike som har en posisjon i samfunnet, har sluppet til med kjeterske meninger og betraktninger om øst-vest-konflikten. Ikke alle pressekommentarer er like ennå. I denne forstand skytter Evangs kritikk utvilsomt over målet, og man spør seg uvilkårlig om denne kritikk er ekte, eller kanskje bare en kamuflert propaganda for det egne standpunkt. Vi skal ikke svare direkte på et slikt spørsmål, men hevder, idet vi går over til annet punkt, at hans kritikk i sin grunn er dypt selvmotsigende, i strid med sin egen mening.

Dr. Evangs kritikk av pressen for dens holdning i øst-vest-konflikten vil nemlig, etter sin intensjon og mening, utvilsomt ikke være en kritikk

«8. Mai»

kronikk 13. april 1951

Quasipoliticus:

Oslo-pressen, sannheten og dr. Evang

av et bestemt tilfelle. Skal Evang kunne tas alvorlig, må han forutsettes å ville sette fingen ved et alminnelig forhold ved pressen, ikke ved et diskutabelt standpunkt i en bestemt sak. Det han vil komme tillivs må utvilsomt være pressens tilbøyelighet til å gi et falsk bilde av det som faktisk skjer, — av politisk opportunitet eller av andre grunner. For ham, som for mange andre, er det blitt åpenbart, at det å formidle sannhet, med en viss naturlig modifikasjon etter det politiske standpunkt, er et ideal som pressen heller stadig fjerner seg fra. Den politiske modifikasjon av sannheten består ikke lenger bare i en politisk farvelegging av historiske forhold, deri inkludert oppstilling av fremtidsmål, men i delaktighet i et forsøk på mot bærende prinsipper å tvinge vår

skjebne inn i en bestemt form og så ved hjelp av pressen undertrykke alt som kan motvirke denne tvang. På denne bakgrunn fortøner det seg som pressen, såvel utad som innad, har engasjert seg i problemer som skulle ligge utenfor pressens politiske ensidighet. Denne siste (den politiske ensidighet) er blitt overført til ikke-politiske spørsmål, hvorved ensidigheten har mistet sin politiske valør, men til gjengjeld blitt så meget intensere som den fremtrer som en alminnelig ensretting av pressen som helhet, «Oslo-pressen».

Er dette det alminnelige forhold Evang kritiserer, da må vi nu omtale hva han eksemplifiserer det på og hva han unnlater å eksemplifiserer det på, for å konfrontere disse eksemplifiseringer med hverandre. — Vi har da allerede konstatert at Evangs eksempel, nemlig øst-vest-konflikten, spesielt Korea spørsmålet, var uheldig valgt. at Evangs angrep på dette punkt skjøt over målet. Kan dette bebreides Evang? I og for seg vel ikke, hvis dette eksempel er det beste for eksemplifisering, eller hvis Evang må formodes ikke å kjenne noe bedre. Men når det nu er så at Evang ønsker å komme en mer eller mindre utviklet tendens

til ensretting tillivs, da er det ikke bare inkonsekvent, men må også bebreides ham, at han eventuelt har forbigått, unnlatt å nevne eksempler som langt mere drastisk avslører den nevnte tendens hos pressen. At det her ikke bare dreier seg om en mulig unnlattessynd, erkjennes lett, når man betenker hva der faktisk er latt i taushet hos Evang, nemlig etterkrigstidens rettspolitiske forfølgelse av store befolkningsgrupper i Norge og i de fleste andre land, og den måte hvorpå pressen har stilt seg til disse foreteelser. Og her er det ikke av noen betydning om Evang har ment og fremdelse måtte mene at alle disse rettsoppgjør var nødvendige og har foregått på en rettferdig måte; for pressens holdning til det som skjedde (rettsoppgjøret) har i alle tilfelle vært ikke bare unødvendig og urettferdig, men over alle grenser sjofel, ja grusom mot oppgjørets ofre. Og denne grusomhet har vært båret oppe av hin politiske ensidighet i upolitiske saker, som har preget hele pressen på tvers av alle tilvante grenser, men i særdeleshet Oslo-pressen. Akkurat som i konflikter Øst-Vest, men her bare i langt høyere grad, har ensrettingen på dette område pekt hen til

Da den store direktør Grieg fant en dikter — som viste seg å være en «landssviker»

En roman om en roman

For de av oss som kjenner litt til forholdene innen de store forlagene i Oslo og de almektige konsulenter som forvalter landets åndsliv er hendelsen iallfall kostelig nok. Romanen begynner slik: En landssviker sitter på sin celle på Akershus og grubler over hva han skal ta seg til når han om et halvt års tid kommer ut. Han har store litterære evner og en virkelig fortellerglede og beslutter seg for å skrive en bok, og for å være sikker på å få den antatt på et av de store forlagene i Oslo, beslutter han seg for å gjøre den så som bare mulig. — Han går igang og skildrer livet til sjøs fra sin fyrbøtertid så råt som mulig.

Da han kommer ut går han like opp på det store Gyldendals Forlag med sitt manuskript. — Mitt navn er Teo Tolden, sier han. Jeg er alminnelig fyrbøter, og har skrevet en bok om livet til sjøs. Den store direktør Grieg, bror til selveste Nordahl Grieg, lytter. Jo, jo, det lyder ikke verst slik begynte min store bror også. Vi skal se på den. Manuskriptet blir ekspedert over til den store allvitende, allmektige og store dikter og konsulent Sigurd Hoel. Han leser det med alle kvinnehistoriene og all råskapen og sender det fluksens tilbake med påtegning: Stor psykologi. Boken er der med antatt. Teo Tolden får sitt honorar. Boken «DET VAR DIT JEG SKULDE» kommer og blir reklamert over alt i de store Osloaviser. En fyrbøter forteller. En ny Jack London. En sjomannsroman. En proletarforfatter.

Kvernen maler, reklamegeniet Grieg i Gyldendal slår på stortrommen. Et nytt geni oppdaget. Stor psykologi. En fyrbøter forteller om sine kvinneeven tyr uten å skjule noe. Teo Tolden blir utropt til den nye store dikter. En anmelder i en av de riktige store Osloavisene skriver at der er nu kommet en ny Nordahl Grieg. I «Vinduet», det «fine» litterære magasin som også utgis av Gyldendal, trykkes et par av hans dikt. Arbeiderpressen begynner å skrive om den nye proletardikter.

Med andre ord: Alt er strålende og storartet og Teo Tolden kan etter alt dette ikke tro annet enn at han er en stor dikter. Han setter seg til å skrive nye mesterverker. En som heter «Tyskertøs» og en annen med et liknende tema. Ja, er der noe galt i det. Det er jo slikt de vil ha de store inne i Oslo,

sehistorier. Sigurd Hoels store psykologi blir plutselig til en samling grisehistorier, fordi forfatteren er landssviker. Boken som hadde stått utstilt i alle bokhandlervinduer forsvinner på et blunk, og hvis noen spør etter den, sier damen bak disken: — A den, nei den er så rå og fæl. Der kommer ikke flere dikt i «Vinduet», og arbeiderpressen skriver ikke mer om den nye store proletardikter. Teo Toldens nye bøker blir liggende, det store Gyldendal svarer ikke mer på brevene hans.

Ja, dette er romanen om en roman. En roman skrevet av en landssviker som idag hadde vært en stor dikter og kanskje bodde i en æresbolig hvis han ikke hadde vært landssviker. Slik gikk det da han skulde opptas i samfunnet igjen. Det er bare en ting som er uforståelig: Hvorledes kunne denne veldige store sjomannsroman, denne bok som Sigurd Hoel hadde kalt for stor psykologi, hvorledes kunne den plutselig bli en samling grisehistorier? Det er det som er så vanskelig å forstå. Men de store åndshøvdingene inne i Oslo kan vel svare på det også.

Men hvis nu Teo Tolden ikke hadde vært landssviker: Hva da? Jo, da hadde han naturligvis vært den nye Nordahl Grieg, den store dikter og proletarforfatter. For det er jo på denslags råskap og grisehistorier de er kommet seg fram både Arnulf Øverland, Sigurd Hoel og de andre store diktere som nu sitter med både æresboliger og diktergasjer.

C. L.

Apakten og forsvarsbevilgningene en panikkforanstaltning

Det er en fare at så meget avgjøres i lukkede møter, sier stortingsmann Friis

Offentligheten får lite rede på hva som foregår

A-partiets enfant terrible, ar

VI SØKER sannheten for sannhetens skyld.

Vi viker ikke tilbake for konsekvensene

I vårt arbeide ber vi alle om hjelp

I forordet til sin bok: «Utan oppdrag i Berlin» skriver dr. Sven HEDIN bl. a.: «Efter den jordbevnning som ble følgen av det andra världskriget är det fara värt at den historiska sannheten får sitta trängt & at personar och förhållanden framställas så som en senare tid har interesse av att måla dem. Det har därför synt mig vara av et visst värde — även om det endast gäller små detaljer i det stora dramat — att utan alla försökningar eller förkländande omskrivningar och tillägg omtala vad jag med egne ögon och öron bevittnat.»

Sverige har sin Sven Hedin, Norge har sin Scharffenberg. Sålenge vi har slike menn, kan sannheten ikke dølgjes. Men det må bli flere, og vi regner oss i all beskedenhet til dem, som søker sannheten for sannhetens skyld og ikke viker tilbake for konsekvensene. I dette arbeide ber vi om hjelp til å samle inn opplysninger, dokumentariske opplysninger som kan avsløre ansiktskningen og forløyetheten. Men det haster. Dokumentasjonen kan komme på avveier og hukommelsen svikte. Derfor må det gjøres fortgang mens det ennå er tid.

Den, ellers nokså omstridte kroniker Sverre Hartmann skriver i «Sjøfartstidende» 3. mars 1951 bl. a.:

«Jeg er for min del ikke i tvil om at man ikke burde ha hatt en Nürnbergdomstol, i hvert fall ikke utover hovedprosessen. Det burde ha vært nedsatt en undersøkelseskomisjon som sikret mest mulig materiale for etterslekten og gjorde tyske domstoler delaktig i dette til deres egen bedømmelse av krigsforbrytelsene. Det ville medføre den åpenbare fordel at det ikke ble tanken på å sikre seg grunnlaget for en dom på personer, men begivenhetene selv som trådte i forgrunnen. Attpå til hadde man unngått å bygge ut den plattform for nasjonalistisk propaganda som slike dommer har lett for å bli, som det allerede er blitt, forsterket gjennom benådningene. Tyskerne ser på benådningene som på innstillingen av demotivasjon. Vestmaktene har

Den lov som det i dette tilfelle dreier seg om, er loven av 28. juli 1949 om endring i landsvikloven forsåvidt angår visse grupper av rettighetstap. En slik endringslov har Stortinget selvfølgelig full adgang til å vedta. Den innebærer ikke noe

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

Sannheten er alltid det sikreste argument

Grunnlovens § 20

Av Helge Grønstad

Jeg ser i bladets nr. 11 at en innsender er ute og takker generalkonsul Harsem for hans rettleiding med hensyn til Grunnlovens § 20 og dens betydning for opphevelsen av det militære rettighetstap. Innsenderen er forbauset over, sier han, at ikke en jurist for lenge siden har fremhevet «denne klare og betydningsfulle bestemmelse i vår lovgivning».

Bortsett fra at Norges Grunnlov vel burde være kjent også utenom juristenes krets, kan jeg berolige innsenderen med at det hører med til den strafferettslige og statsrettslige bar nelærdom at ingen behøver å motta benådning for den frihetsstraff eller de rettighetstap han måtte være idømt eller forelagt.

Innsenderens oppsett samt en rekke brev jeg har mottatt har imidlertid gjort meg det klart at Harsems artikkel er blitt mistydnet på et viktig punkt. Dette bør ikke fortsette

Etter Grunnlovens § 20 har man adgang til å si nei til opphevelsen av et rettighetstap når opphevelsen skjer gjennom direkte benådning d.v.s. gjennom en administrativ benådning forføyning i form av en resolusjon fattet av Kongen i statsråd.

Når man imidlertid mener å kunne overføre denne Harsems utlegning — som er ubestridelig — til også å gjelde adgangen til å motsette seg en av Stortinget på behørig måte gitt generell lov, da går man lenger enn tilstedelig. Da lager man ny statsrett.

Her om noen gang burde det være en selvfølge at den negative opphevelsen av rettighetstapet blir fulgt av en positiv æresoppreisning. Såpass renslighetssans, burde de myndighetene ha som i et gitt tilfalle

lovens forbud mot loves tilbakevirkende kraft deri at endringsloven er gitt virkning på allerede foreliggende straffedommer. En «befriende» lov kan godt gis virkning bakover i tid, noe som derimot ikke — i et hvert fall ikke under normale rettstilstander — er tilfelle med de såkalte «tyngende» lover.

Til en slik «befriende» lov kan man ikke si nei under påberopelse av Grunnlovens § 20. Og de som eksempelvis har fått sine militære rettigheter igjen ved loven av 1949, kan ikke unnslå seg for å ta på seg de plikter som ledsager de samme rettigheter.

At man har dette klart for seg, er særdeles viktig. Det kunne føre til beklagelige konsekvenser om vernepliktige i tilfelle av en mobilisering eller beredskapstilstand unnlot å avgi møte fordi de hadde den feilaktige oppfatning at de kunne sette seg ut over loven. Krigens love er harde, og vår ungdom er for god til å risikere å bli stemplet og straffet som deserterør på grunn av en feilfortolkning.

En annen ting — som ikke direkte har noe med det her foreliggende spørsmål å gjøre — er imidlertid den at det ikke kan ansees for anstendig opptreden av myndighetene å nøyes med et «lovbrigde» når en ber landets ungdom om å sette livet inn for fedrelandet. Å gå ut i en moderne krigsredsler kan gi sinnspekjenning nok selv om en ikke atpåtill skal tynges av den byrde at landsmenn urettelig har stemplet en som landsforræder.

Her om noen gang burde det være en selvfølge at den negative opphevelsen av rettighetstapet blir fulgt av en positiv æresoppreisning. Såpass renslighetssans, burde de myndighetene ha som i et gitt tilfalle

VED APNINGEN AV den pan-amerikanske utenriksministerkonferanse holdt president Truman åpningstalen hvor han behandlet forsvaret av den vestlige halvkule og reiste spørsmålet om på hvilken måte de latin-amerikanske land kunde overta en del av forsvarsbyrden. I denne sammenheng planlegger USA et hjelpeprogram på 80 mill. dollar for Sør-Amerika. (Die Zeit, nr. 13 - 51.)

DEN ARHUNDRE-GAMLE avisen «North China Daily News» i Shanghai, som er den siste utenlandske avisen i China og som lenge har vært betraktet som «Englands stemme», skal innstille. (Daily Mail, 7. 4. 51.)

EN SØSTER AV madame Chiang Kai Shek er blant de syv personer som den 6. 4. fikk tildelt Stalin-prisen, som er på 175.000 kroner. Hun er vicepremierminister i den kommunistiske Peking-regjering. (Politiken, 8. 4. 51.)

DEN KINESISKE folkerepublikken har bekjentgjort en 5-punkts plan, hvor det blir bebudet en intensivering av kampen mot den amerikanske aggresjon og mot oppvepningen av Japan. (Die Zeit, nr. 13 - 51.)

DEN ØSTTYSKE REGJERING akter i nær fremtid å fremsette et lovforslag om at alle kvinner mellom 25 og 45 år utskrives til arbeide — det gjelder også de gifte. Over to millioner kvinner vil bli berørt av den nye lov, men halvdelen av disse har arbeide fra før. I ennå høyere grad enn tidligere vil man la kvinnene arbeide i tungindustrien, slik at et større antall menn kan drigeres til arbeide i urangruvene og andre steder, hvor det kreves en sterk konstitusjon. (Politiken, 8. 4. 51.)

JØDER, MEDLEMMER AV «Konsentrasionsleirofrenes»

dette ikke tro annet enn at han er en stor dikter. Han setter seg til å skrive nye mesterverker. En som heter «Ty-skertøs» og en annen med et liknende tema. Ja, er der noe galt i det. Det er jo slikt de vil ha de store inne i Oslo, de som bestemmer over åndslivet. — Dess grovere, dess bedre. Og for oss hans kamerater var det all grunn til å glede oss. Teo Tolden var en god kamerat, og intet er bedre enn at det går ham godt, at han tjener penger og kommer opp i samfunnet igjen. — Nei, vi har all grunn til å glede oss. Han er ikke ubegavet. Tvertimot, boken er skrevet med stor fortellerglede. Der er form over den —, men grov, urimelig grov, er den — men det er slik de vil ha det.

Alt er altså vel og bra, inntil der plutselig er en som oppdager hvem denne Teo Tolden, denne nye store forfatter, denne Nordahl Grieg nr. 2 er. Der kommer en artikkel i en Arendals avis at denne Teo Tolden er intet annet enn en forferdelig landssviker. — Artikkelen går som ild i tørt gress gjennom alle landets aviser. Tenk denne nye store dikter var en landssviker. Og hva er det han har skrevet? spør avisene. Jo, en samling gri-

Offentligheten får lite rede på hva som foregår

A-partiets enfant terrible, arkivar, stortingsmann Jacob Friis, er ikke begelstret for A-pakten.

Alle parter har vært, jeg hadde nær sagt panikkinnstillinge, når det gjelder forsvarsbevillingene, uttalte han forleden i Diskusjonsklubben i Oslo. Vi «evangelistene», som var mot A-pakten, men gikk med på den med forbehold, mener at det ville ha vært bedre med en nordisk fellesallianse, som ingen kunne mistenke for annet enn defensive formål. Vi er tilbøyelig til likesom finansministeren å legge større vekt på den indre økonomiske beredskap. Den samme problemstilling gjør seg gjeldene i alle land. — Ved samme anledning sa han, at han så det som ikke så lite av en fare, at så meget avgjøres i lukkede møter,

å bygge ut den plattform for nasjonalistisk propaganda som slike dommer har lett for å bli, som det allerede er blitt, forsterket gjennom benådningene. Tyskerne ser på benådningene som på innstillingen av demontasjon. Vestmaktene bøyer seg for nødvendighetenes trykk og de triumferer. Dette kunne man ha unngått.»

det være seg stortingsmøter eller partimøter. Det blir for stort sprang fra det som foregår til det som kommer frem for offentligheten. Det ligger ting tilbake helt fra 1870 som folk ikke kjenner til, når det gjelder stortingset. Men det er likevel viktigere at folk får kjennskap til det som foregår idag enn det som foregikk i 1870.

Vi underskriver arkivar Jacob Friis's uttalelser. Hysteri og hemmelighetskremmeri oppdrar ikke folket til politisk aktivitet, noe som skulle være de mokratiets kjennetegn. Derfor går det også så galt som det går.

28. juli 1949 om endring i lands- svikloven forsåvidt angår visse grupper av rettighetstap. En slik endringslov har Stortinget selvfølgelig full adgang til å vedta. Den innebærer ikke noe inngrep i domstolenes handlingsfrihet. Heller ikke foreligger det noen overtredelse av Grunn-

være en selvfølge at den negative opphevelsen av rettighetstapet blir fulgt av en positiv æresoppreisning. Såpass renslighetssans, burde de myndighetene ha som i et gitt tilfelle regner med å kunne trygge seg selv og sine bak «landssvikerens» bajonetter.

Intet kompromiss

U middelbart etter «frigjøringen» ble det som alle vet, foretatt grundige utrenskninger av alt som luktet av NS. overalt i vårt kjære, frigjorte land. En må nesten fristes til å tro, at de som foretok utrenskingen, eller de som satte den i scene, hadde vært i Sovjet og lært kunsten av pappa Stalin. Her skulle det ikke knusies. Ut med svina, vi har ikke bruk for dem. Derfor opplevde vi bl. a. å se, at de NS-folk som stod som medlemmer av Norges Bondelag ble strøket som medlemmer. Vi opplevde det samme i de lokale foreninger. Sa nitetsforeninger, ungdomslag, idrettslag, kort sagt foreninger og sammen slutninger av enhver art måtte ikke for alt i verden ha noen mann eller kvinne i sin midte, som det luktet NS av.

I det siste må det ha skjedd en forandring i oppfatningen. Vi opplever nemlig at det fra Norges Bondelags kretsmenn blir gjort forsøk på å få de utstøtte NS-medlemmer inn i organisasjonen igjen. Höflige krav på medlemskontingent blir oversendt pr. post. Sanitetsforeningene har åpnet sine dører påny, svarthandlerkjerringen som i 1945 i sin forening uttalte og insisterte på, at ingen «landssviker» måtte tillates å benytte sanitetsforeningens nyinnkjøpte sykebil, ser gjerne at alt gammelt blir glemt, dagene i 1945 var jo så hektiske, så — — —

Vi må være rakrygget her, kamerater. Det er alt for tidlig å tenke på noen assimilasjon ennå. Før så kan skje må vi ha full oppreisning for alt det vonde som våre landsmenn har gjort oss. Her er ikke tale om noe kompromiss.

Derfor, kamerater: Minst mulig omgang med disse mennesker. Hvis du har vært svak nok til å forny ditt medlemskap i f. eks. det faglige Norges Bondelag, så sørg straks for å bli strøket. Det er i heldigste tilfelle så allikevel bare kontingenten de er ute etter og vil ha tak i. Det samme gjelder sanitetsforeningene, ungdomslagene, idrettslagene og hva ellers det er.

Husk på vi engang er blitt stempelt som «bunnfallet av bermen i det Norske folk» av de samme som idag

Trygve Lie kjemper for plassen ved bordet

Han liker ikke å sitte ved bordenden

FN's GENERALSEKRETÆR Trygve Lie har ergret seg over at han er blitt anvist plass «for fjernt fra midtpunktet» ved fester for diplomatiet og har bedt om at fremtidige arrangementer må ta hensyn til de internasjonale regler ved slike anledninger.

I den anledning har Trygve Lie spesielt rettet sin diplomatiske reprimande mot Grover Whalen som var den som sto for arrangementet for middagen på Waldorf Asoria for Frankrikes president Auriol som p. t. gjester USA — — —

Lie ble nemlig plassert på 6. plassen fra æresgjesten.

En talsmann for FN uttalte at Lie hadde sendt følgende «meddelelse» til Whalen:

«Etter å ha mottatt flere klager over mangelfull plasseringsarrangement, tillater en seg høfligst å henstille om at det ved plasseringen av FN representanter blir tatt tilbørlig hensyn til internasjonale diplomatiske regler, på samme måte som i Washington og alle andre steder.»

Ikke bare beklaget Lie seg over å være blitt plassert 6 plasser fra Auriol — fire plasser fra bordenden — men han uttrykte også sin vrede over den plassering hans frue hadde fått.

Fru Lie var plassert mellom Madame Henri Bonnet, fru til den franske ambassadør i USA, og fru Ralph Bunche.

Det blir sagt at Lie skal ha uttalt at han bryr seg mindre om, hvor delegerte blir plassert, men mener «at reglene bør følges».

Husk kontingenten!

gjør forsøk på å få oss inn i «det gode selskap» igjen. Husk på at ennå er ikke forbryteralbumene med våre bilder og fingeravtrykk blitt tilintetgjort. Denne skjensel og mange flere må de «gode» nordmenn som idag gjør «hederlige forsøk» på å bringe oss tilbake til samfunnet igjen vaske av oss. Her er ikke plass for noe kompromiss.

Trønder.

urangruvene og andre steder, hvor det kreves en sterk konstitusjon. (Politiken, 8. 4. 51).

JØDER, MEDLEMMER AV

«Konsentrasjonsleirofrenes Forening» og «Rasefølgelsen Ofres Forbund», hadde i et antall av 200 samlet seg utenfor en kino i Salzburg for å protestere mot Veit Harlan-filmen «Evig elsket». Politiet fikk hjelp av nærmere 1000 mennesker med å jage jødene. — (Daily Mail, 5. 4. 51).

RUSSISKE DELEGERTE

til filmfesten i Cannes har krevd at den østerrikske filmen «Fire i en jeep» skal trekkes tilbake. Filmen omhandler soldater fra de «fire store» land og studerer soldatenes oppførsel. Russerne liker ikke resultatet. Det er ennå ikke gjort noe med saken. (Daily Mail, 7. 4. 51)

SOVJETSAMVELDET

har meddelt USA at det ikke er villig til å levere tilbake de 670 skip som det i henhold til låne- og leieavtalen mottok under krigen.

(Die Zeit, nr. 13 - 51).

MAN VIL NA SØKE

å løse flyktningespørsmålet i Tyskland. Det holdes for tiden en internasjonal Røde Kors-konferanse i Hannover, hvor man som hovedpost på programmet har drøftingen av de 10—12 millioner hjemløse tyskeres forhold. Inn under drøftingene kommer også Syd-Schlesvik-spørsmålene, og det er sannsynlig at Dansk Røde Kors som har gjort en betydelig innsats i hjelpen av tyske flyktninger, vil få en viktig stemme i forhandlingene. (Politiken, 8. 4. 51).

STORBRIANNIA

har besluttet å fremstille atombomben uavhengig av De forente stater. Produksjonen vil bli satt igang allerede i den nærmeste fremtid.

(Die Zeit, nr. 13 - 51).

DEN ENGELSKE

regjeringsadvokat sir Hartley Shawcross, kjent som aktor i Nürnberg-prosessen, har under en lunch i London nylig beklaget enhver tendens til å forsøke å renvaske nazistene og hva de representerer. Ingen ting, sa han, kan gjøre vår sak en større bjørnetjeneste på en tid da Tyskland blir ført tilbake til demokratiet. Han ville ikke uttale seg om berettigheten av å gi benådning i visse tilfeller, men han så med stor bekymring på alt som kunne underminere prinsippet om personlig ansvar for forbrytelser mot menneskeheten. (Daily Mail, 29.3.51).

Nordmørspostens Trykkeri

en avhengighet av den norske presse uvedkommende irriterer og vitnet om, hvor lite dypt de: en tid utbasunerte «pressens frihet» stikker i pressen selv som ekte frihetstrang.

Hva der er sagt om pressens forhold til rettsoppgjøret i Norge, gjelder på samme måte og med minst samme styrke om dens forhold til rettsoppgjørene i de andre land, og kanskje særlig til hele det tyske problemkompleks. Hva man enn måtte mene om Tyskland og om dets betingelsesløse kapitulasjon, det kan aldri rettferdig gjøre den behandlingsmåte som man har anvendt overfor den slagne fiende og som pressen har ført an i. Vi kunde lett, som ved det interne rettsoppgjør, vise hvorledes også her et ressentiment - betonet hat har boltret seg, hvorledes det å fryde seg over å kunne ydmyke andre har vært et fremherskende trekk i Oslo-pressens bilde. Men viktigere for oss er i denne forbindelse å konstatere at pressen systematisk har forvrengt de faktiske forhold. sannheten om det som er skjedd og som skjer. Det er nokså enestående å legge merke til hva pressen fortier, hva den unnlater å nevne, men verer å være vitne til hvorledes det som nevnes ofte er grovt fortegnet og gir et helt misvisende bilde av personer og forhold. Vi behøver bare å nevne

alt som vedrører de såkalte krigsforbryterprosesser, og enhver som leser annet enn Oslo-aviser vil være klar over at Osloavisenes forhold til sannheten ikke ligger på synderlig høyt nivå.

Om vi nevner forholdet mellom okkupasjonsmakt og okkupert befolkning og myndigheter, da skulle vi ikke engang behøve å konfrontere Oslo-pressen med utenlandske (f. eks. svenske og schweiziske) aviser. Om vi søker en smule inn i oss selv, vi som jo selv har vært okkupert, da burde vi jo ikke være i tvil om målestokken; det burde være så at pressens ensrettethet kunne forstås ut fra en felles opplevelse og en klar erindring om visse normer og idealer. Det er da det som er det uhyrlige, at alt det synes å være glemt (som så meget annet), m. a. o. at det som eventuelt var verd å holde fast ved («ikke glemme»), det synes sporløst forsvunnet, vel å merke når det gjelder de tilsvarende forhold i det okkuperte Tyskland. Etter i den første tid å ha hånet det sønderknuste beseirete folk for mangel på nasjonalt instinkt, selvhevdelsesvilje overfor okkupanten, overfor en tragisk skjebne, har en samlet presse siden systematisk dels hånet, dels kritisert og advart mot alle de følelser, stemninger, viljesuttrykk og nasjonale mål som etterhvert

har våknet tillive eller dristet seg fram i nasjonens liv og forhold til okkupasjonsmaktene (at alt dette er en bumerang og kilde til sinnenes alminnelige forvirring er et kapittel for seg, som vi ikke skal komme inn på her). Dette er mere enn historieforfalskning, det er historieforgiftning.

Imidlertid, i bevissthet om dette, nøler vi ikke med å intensivere den bebreidelse som tidligere ble uttalt mot dr. Evang for å ha unnlatt å nevne, ta med det som egentlig best kunne illustrere hans påstand om pressens ensretting og tendens til å la seg bestemme av uvedkommende hensyn og formål. Hva Evang nemlig gjør seg skyldig i er ikke en ren forglemmelse, men nøyaktig det samme som han kritiserer pressen for! Det synes oss uendelig meget verre: Som pressen viser sin ensrettethet fornektelse av sin egen viden, i vilkårlig manipulering med anerkjente normer, i bundethet til usaklighet, — og dette kritiserer sin ensrettethet i fornektelsen for —, således viser også dr. Evang seg som en slave av den samme ensrettethet, når han lukker øynene for det som er mest åpenbart, når han godtar pressens normløshet og forrederi mot seg selv og saklighet, — og dette anklager vi dr. Evang for.

Mars 1951.